

на магчымасць фарсіраваць раку. Пасля вайны на прафсаюзнай рабоце.

ПІЭЛАНЕФРЫТ (грэч. *pyelos* лаханка + *perithos* нырка), неспецыфічны запалены працэс лаханкі і парэнхімы ныркі з пераважным пашкоджаннем яе прамежкавай тканкі.

Узбуджальнікі П.—гнаяродныя мікраарганізмы (стрэптакокі, стафілакокі, кішачная або сінягнойная палачка). Садзейнічаюць П. нырчанкаміяў, туберкулёз ныркі, параненне адтоку мачы. Былае востры і хранічы. Прыкметы вострага П.—знобы, высокая т-ра цела, моташнасьць, ірота, боль у паясніцы, лейкацыты ў мачы. Агульныя прыкметы хранічнага П.: калі пашкоджана адна нырка—слабасць, хуткая стомляльнасьць, адбясняць твару, боль галавы, перыядычныя павышэнне т-ры, боль у паясніцы, расстройствы мочаспускання, у мачы—лейкацыты (лейкамуштурны), бактэрыі (бактэрыурыя), нізкая ўд. маса; калі пашкоджаны абедзве ныркі—прыкметы тыя ж і нырчанная недастатковасць (гл. *Урамія*). Лячэнне: антыбіётыкі, сульфаніламіды, глюкіоз, уратрапін, вітаміны, хірург. аперацыі.

Літ.: Пытель А. Я. Пилонефрит, М., 1961 (Бібліягр.); Руководство по клинической урологии, т. 1—2, М., 1969—70. В. А. Мохарт. Мінск.

ПЯДЭРМІЯ (грэч. *pyon* гной + *derma* скура), гнайнічковыя хваробы скуры, гнойныя запаленні скуры. Узбуджальнікі—гнаяродныя мікробы (стрэптакокі і стафілакокі).

Развіццё П. садзейнічаюць прэфес. і бытавыя забруджванні скуры, мікратраўмы. Стрэптакокі выклікаюць запаленні скуры (стрэптадарміі) паверхнявая (імпетэрыя) або глыбокая (эктыма, хранічная язвавая пядэрыя і інш.). Стафілакокі найчасцей пашкоджаюць валавыяны фалікулы—стафіладэрыі (фалікуліт, *фурункул*, гідраденіт, *карбункул*, *січ* і інш.). Лячэнне: антыбіётыкі, антысептычныя растворы і мазі, кварц, соліокс, ультрафіол. Прам хранічнай форме—аўтагемаатэрапія, стафілакавая анатаксін, стафілакавая вакцына і агульнамацывальная тэрапія. Прафілактыка: выкананне правіл сан-гігіенічнай і тэхн. беспекі.

Літ.: Многотомное руководство по дермато-венерологии, т. 2, Л., 1961 (Бібліягр.); Богданович Л. И. Ультразвук при лечении кожных болезней, 2 изд., М., 1967. Л. И. Вадвановіч. Віцебск.

ПІАНЕР (франц. *pionnier* даследчык), 1) пачынальнік чаго-небудзь; першаадкрывальнік у навуцы, тэхніцы, мастацтве. 2) У СССР і інш. сацыяліст. краінах член дзіцячай камуністычнай арганізацыі (гл. *Усеасаюзная піянерская арганізацыя імя У. І. Леніна*).

ПІАНЕР БЕЛАРУСІ, масавая дзіцячая газета для піянераў і школьнікаў, орган ЦК ЛКСМ Беларусі і Рэсп. савета піянерскай арганізацыі імя У. І. Леніна. Выдаецца з 4.10.1929 у Мінску адзін раз на тыдзень. З ліп. 1941 да кастр. 1944 не выдавалася. Памагае школе і піянерскай арганізацыі ў камуніст. выхаванні і навуцанні дзяцей. Асвятляе пытанні піянерскага жыцця ў рэспубліцы, вучобу і спартыўнае піянераў і школьнікаў, работу цімуўшчынскіх атрадаў і чырвоных следзніцтваў і інш. На яе старонках выступаюць вучні, вучоныя, пісьменнікі, настаўнікі і інш. У. П. Старчанка. Мінск.

ПІАНЕРСКІЯ ГАЗЕТЫ, перыядычныя выданні для піянераў і школьнікаў, важны сродкі камуніст. выхавання дзяцей. Выдаюцца камсамольскімі арганізацыямі і саветамі піянерскай арганізацыі імя У. І. Леніна.

Першыя П. г. ў СССР: «Ленинские искры» (з 1924. Ленінград), «Пионерская правда» і інш. У БССР выдаваліся: «Юный строитель» — орган ЦК юных піянераў імя Леніна пры ЦК ЛКСМ Беларусі (1923—25, у 1923—24 друкавалася на старонках з 6.4.1924 выдавалася як падатка да газ. «Звезда»); «Искра Ильича» — штогтыднёвы орган Гомаўскага адрэскаго ЛКСМБ (1924—27); у 1934—

35 ствараецца шэраг П. г.: «Піянерская звезда» — орган палітдзела Пялушскай МТС Вабруйскага р-на; «Юны дзорнік» — орган палітдзела Сенненскай МТС; «Юны ланінец» — орган палітдзела Сіроцінскай МТС і Шумілінскай узорнай сярэдняй школы; «Юны ланінец» — газета для дзяцей палітдзела Аршанскай МТС; «Юны палітдзела» — орган палітдзела Старадарожскай МТС; «Юны бальшавік» — піянерская газета, выданне Чашніцкай раённай газеты «Шлях сацыялізма» і інш. На тэрыторыі Зах. Беларусі выдавалася падпольная П. г. «Сцяг піянера» (1930—34). У БССР выдаюцца «Піянер Беларусі», «Дорыяна».

П. г. выдаюцца ва ўсіх саюзных рэспубліках: УССР — «Зірка» (з 1925), «Юный ланінец» (з 1938); Азерб. ССР — «Азербайжан пионери» («Піянер Азербайджана», з 1938); Арм. ССР — «Пионер канч» («Піянерскі кліч», з 1925); Груз. ССР — «Юрчи ланічелі» («Юны ланінец», з 1931); Каз. ССР — «Казакстан пионери» («Піянер Казахстана», з 1930); Кірг. ССР — «Кыргыстан пионери» («Піянер Кіргізіі», з 1933); Латв. ССР — «Pionieris» («Піянер», з 1946); Літ. ССР — «Lietuvos pionierius» («Піянер Літвы», з 1946); Молд. ССР — «Юный ланінец» (на молд. і рус. мовах, з 1941); Тадж. ССР — «Пионери Точикистон» («Піянер Таджикистана», з 1929); Туркм. ССР — «Мыдам тайяр» («Заўсёды гатоў», з 1930); Узб. ССР — «Ленін учкуни» («Ленінская іскра», з 1929); Эст. ССР — «Säde» («Іскра», з 1946).

А. Г. Слук. Мінск.

ПІАНЕРСКІЯ ЧАСОПІСЫ, перыядычныя выданні для піянераў і школьнікаў, важны сродкі камуніст. выхавання дзяцей. Выдаюцца камсамольскімі арганізацыямі і саветамі піянерскай арганізацыі імя У. І. Леніна.

У СССР выдаваліся: «Юные товарищи» (1922), «Барабан» (1923—26), «Дружные ребята» (1927—53), «Юный художник» (1936—41). Выдаюцца: «Вожатый» (з 1924), «Мурзилка» (з 1924), «Пионер» (з 1924), «Юный натуралист» (з 1928), «Ростер» (з 1936), «Юный техник» (з 1956). У БССР выходзяць «Вярэтка», «Вясёлка».

П. ч. выдаюцца ва ўсіх саюзных рэспубліках: Укр. ССР — «Барвінок» (на рус. і ўкр. мовах, з 1928), «Пионерия» (на рус. і ўкр. мовах, з 1923); Азерб. ССР — «Кожарчын» («Голуб», з 1958), «Пионер» (на азерб. мове, з 1927); Арм. ССР — «Пионер» (на арм. мове, з 1923); Груз. ССР — «Дила» («Раніца», з 1928); «Пионери» («Піянер», з 1926); Каз. ССР — «Валдырган» («Малышчок», з 1958); Кірг. ССР — «Жаш ланіччы» («Юны ланінец», з 1952); Латв. ССР — «Draugs» («Друг», з 1945), «Ziņi» («Сінічка», з 1958); Літ. ССР — «Ganyys» («Дзяцел», з 1940); Молд. ССР — «Смытєя Лениністэ» («Ленінская іскра», з 1930); Тадж. ССР — «Машъал» («Касцёр», з 1952); Туркм. ССР — «Пионер» (на туркм. мове, з 1926); Узб. ССР — «Гулхан» («Касцёр», з 1952), «Гунча» («Бутон», з 1958); Эст. ССР — «Pioneer» («Піянер», з 1940), «Täheke» («Зорачка», з 1960). Гл. таксама *Дзіцячыя часопісы*.

А. Г. Слук. Мінск.

ПІАНЕРЫ БЕЛАРУСІ — ГЕРОІ Айчыны і вайны, юныя патрыёты (выхаванцы вайсковых часцей, падполшчыкі, партызаны), якія разам з дарослымі змагаліся супраць ням.-фаш. захопнікаў.

Першыя піянеры-героі — удзельнікі абароны Брэскай крэпасці Пяця Кацельніцаў, Валодзя Кузьмін, Коля Новаіка, Валодзя Ізмайлаў, Юра Кіжаватава, Валя Зенкіна, Люда Несцячук і інш. Яны змагаліся са зброяй у руках, падлісілі боепрыпасы, забывалі пітную ваду, дагледзілі параненых і дзяцей. Сярод П. Б.—г. шмат сыноў ці дачок палкоў, узнагароджаных ордэнамі і медалямі СССР: Юра Жланко, Гена Юшкевіч, Валя Стасевіч, Валя Дончык, Жора Арцменкаў, Оля Лазоўская, Саша Котаў і інш. Піянеры — удзельнікі камуніст. і камсамольскага падполля вялі разведку, збіралі зброю, медыкаменты, распаўсюджвалі лістоўкі, памагалі ўчыняць дыверсіі, вызвалілі з канцлагераў ваеннапалонных. Сярод іх Валодзя Шчарбаковіч, Люся Герасіменка, Віця Пашкевіч, Маня Галафаева, Люда Вашкевіч, Валодзя Борсух, Марат Гурло, Валя Ерафеў, Пяця Каліноўскі, Ніна Хамко, Коля Сарока.